

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Iustitia Et Iure ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

7 Vtrum Principes possint iuste prohibere venationem, piscationem, & aucupium in locis publici iures.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

domi nutrimus, pauones, columbæ domestica: alia retinent indolem siluestrem.

Manfucta
vestimenta.

Nunc Resp. & Dico Primò, Animalia naturâ manfucta & domestica, etiam si dominorum potestatem longius euaserint, non licet capere, patet §. Gallinarum, Instit. de rerum diuisione, ubi dicitur *furtum committere qui hæc animalia cum effugerint, detinet*. Ratio est; quia hæc, licet fugerint, non tamen idèo recuperant libertatem; cum naturali sua indole sint domestica; vnde adhuc manent in dominio prioris domini, quare vbiq; hæc inuenta fuerint oberrantia, dominis sunt restituenda. Imò etiam si capta à lupo vel à vulpe fuerint; qui ea exemerit, restituere debet quidquid de illis superfuert.

Dico Secundò, Animalia fera seu siluestria vsu manfucta, quæ consuetudinem habent ex libera vagatione redeundi in potestatem domini, non licet occupare. Instit. supra §. Pauonum. Vnde qui in suo columbario appositus illecebris, aliorum columbas eò traducit, tenetur ad restitutionem: scilicet si id sine fraude accidat, v. g. quia melius eas alit, vel commodiorem stationem aptauit, consuetudo tamen est consideranda, nam quibusdam locis dicitur esse moris vt omni arte alienas columbas liceat accersere.

29
Columbaria
permissa.

Dubitant Doctores, an columbaria sint licita. Sed dicendù est, ordinariè licita esse, nisi lege aliqua sint prohibita. Ita Nauar. c. 17. n. 126. Caiet. ver. Columbarium. Sil. Restitutio 3. q. 4. Sotus lib. 4. q. 6. a. 4. Molina disp. 48. Primò, quia passim est consuetudo. Secundò, quia non sentitur ordinariè damnum notabile: non enim minùs vescuntur seminibus prauis, quæ fata suffocant & strangulant, vt lolio, melanthio, orobanche, quàm bonis: vnde Astenfis dicit quosdam tenere tantum prodesse quantum nocent. Tertiò, quia potissimum vescuntur granis prolapsis è spica, nec scalpendo detegunt semina terræ mandata; vt ferunt harum rerum curiosi. Quartò, nisi haberetur columbaria, esset maior numerus siluestrium; quia pauciores caperentur, & ita magis nocerent satis. Deniq; quia cedunt in cibum Reipub. Curare tamen debent qui eas fouet, vt pabulum in columbariis non desit, sic enim minùs nocere possunt.

30 Dico Tertiò, Si hæc animalia amittant consuetudinem redeundi, licet occupare, & sunt occupantis, vt habemus expressè Instit. loco citato.

Fera vsu
occurata.

Ratio est, quia tunc censentur se recepisse in naturalem libertatem, & non ampliùs esse in potestate prioris domini. vnde columbæ tuæ si se aggregarint columbis alterius columbarij, & consuetudinem redeundi deseruerint, fiunt alterius. Dicuntur autem consuetudinem redeundi deseruisse, si bis terte tempore consueto non redeant, vt docet Nauar. c. 17. n. 128. & Sil. verbo Inuentum, q. 2. quod de columbis est verum; non tamen de ceruis & aliis, quæ interdum vagantur iuxta domum, & sponte non redeunt, tamen facile patiuntur se reduci. Itaque prudentis arbitrio definiendum est quando censeantur consuetudinem redeundi deseruisse.

31
Omnino
fera.

Dico Quartò, Animalia omnino fera & siluestria, si potestatem domini euaserint, & in libertatem naturalem se vindicauerint, vbiq; reperta fuerint, licet prosequi & capere, & fiunt occupantis. Ratio est eadem quæ supra, quia iam nullius sunt.

Vbi Aduerte, eum qui ceperit aliquod animal ferum seu siluestre, vt ceruum, leporem, perdicem, columbam, tamdiu censeferi dominum, quoad illud sua custodia coeret. quod si eius custodiam euaserit, rursus fiet primò occupantis: vt si ceruus ex silua vel prato concluso euaserit. Dicuntur autem recuperasse naturalem libertatem, quando ita euaserint, vt difficilè possint comprehendi. tunc enim sunt extra domini potestatem. quod si faciliè, nõ censentur esse extra dominium.

Vnde patet, examen apum, cum siluestris sit naturæ, si ita euolet vt sit difficilis eius prosecutio, posse à quolibet capi, etiam si ex arbore tua dependeat. Sicut enim auis non idèo fit tua, quia in tua arbore nidificat; ita nec examen apum, quia ex tua arbore pender, tuum est; potes tamen alium re adhuc integra prohibere ne fundum tuum ingrediatur, vel arborem conscendat, vt illum præuenias. quod si in tuum alueare inuolet, tuum efficitur. Hæc omnia expressè habentur Instit. de rerum diuisione. & fufius in Pandectis L. 3. 4. 5. 7. de acquirendo rerum dominio. & L. 3. §. Item feras. 7. de acquirenda possessione. Vide etiam Nauar. c. 17. n. 128.

Aduertendum tamen, in his omnibus habendam esse rationem consuetudinis locorum & prouinciarum.

DUBITATIO VII.

Utrum Principes possint iuste prohibere venationem, piscationem & aucupium in locis publici iuris.

33
Cuar. ad regulam Peccatum p. 2. §. 8. refert multos Doctores, qui tenent, Principes non posse id prohibere, eo quod iure naturæ vel gentium licitum sit animalia libera capere: quod Ius Princeps tollere non potest. Ita Hostiensis, Ioannes Andreas, Decius, Tiraquellus, Rebuffus, & plures alij, & Iason dicit hæc sententiam esse communem. Sed Couar. tenet contrarium; adductis pro se multis Iurisperitis, & conciliatis illis, qui aliter sentire videbantur. Idem ex Theologis tenent Caiet. tom. 1. opuscul. tract. 17. cap. 12. & Ioannes Medina Cod. de Restit. q. 12. Sotus lib. 4. de Iustitia q. 6. a. 4. & alij passim. Pro qua sententia

34
Dico Primò, Principes possunt prohibere hanc venationem seu captionem animalium in locis publici iuris, ex consensu populi, siue gratis, siue per aliquem contractum præstito. Ratio est, quia populus potest cedere iure suo.

Dico Secundò, Possunt etiam eam prohibere, si iudicetur id necessarium ad Reipub. onera sustinenda; nempe vt inde confletur maxima vis pecuniar, officio & administrationi Principis necessaria. Quo titulo quidam Principes reseruant sibi ius piscandi certa genera piscium; vt apud Hispanos reseruant sibi ius piscandi thynnos, vt inquit Couar. n. 10.

Sed difficultas est, Utrum ad solam recreationem possint sibi atque populi consensu tale ius reseruare?

35
Resp. & Dico Tertiò, Principes etiam ad solam recreationem possunt absque consensu populi ius suam recreationem reseruare. Ita Couar. Sotus, & Medina supra.

Ratio ius venandi.

Ratio est, quia Princeps cum labore pro Repub. potest etiam aliqua loca communia suae recreationi referuare; praesertim cum id etiam pertineat ad Principis dignitatem.

*Non is-
men ubiq;*
Dico, in quibusdam; quia non potest populum ab omnibus locis publicis excludere, & sibi totam venationem referuare, nisi forte eam ob causam remittat aliquid de tributis sibi debitis, vel aliter compenset. Ratio est, quia est nimis inhumanum & tyrannidem sapiens (vt rectè docet Medina) tantummodò sui commodi & oblectationis gratia, vniuersum populum omni recreatione & utilitate venationis, quae Iure naturali & gentium eis est concessa, priuare.

*36
Potest qui-
busdam
concedere.*
Notandum Primò, Possè Principem personis de Repub. bene meritis ius venandi vel piscandi in loco communi attribuere, ceteris exclusis; modo tamen id absque notabili communitatis incommodo fiat. Sic videmus quibusdam Monasteriis & Nobilibus varia priuilegia in hoc genere concessa.

Notandum Secundò, etiam consuetudine legitime praescripta posse huiusmodi ius acquiri, tum Principi, tum alijs: vt docent Caiet. Medina, & Couar. supra. Ratio est, quia consuetudo habet vim legis & priuilegij: & sicut alia iura praescriptione acquiri possunt, ita & istud. Videndum tamen ne huiusmodi consuetudo malo titulo vel tyrannicè sit usurpata, vt monet Couar. n. 10.

*37
Obligatur
ad damna.*
Notandum Tertio, Principes qui sibi tale ius referuant, obligari ad cauenda damna quae ferarum multiplicata possent agris vicinorum inferre; & si quae inferant, teneri ipsos ad restitutionem. ita Couar. supra n. 10. ex Caietan. Estque communis DD. sententia. Ratio est, quia referuatione istius iuris, & lege illa qua vetat venationem & ferarum peremptionem, dat causam damni quod per feras inferitur. Quae autè dat causam damni, ipsum quoque; damnum dedisse videtur; ac proinde tenetur sarcire. Neque satis est si dicant se velle sarcire damna quae inferuntur, sed etiam debent cauere quantum opus est ne inferantur; vt rectè notat Nauar. c. 17. num. 12 §. aliud enim peccatum est inferre damnum, aliud nolle compensare illatum. quamuis si verè paratus esset totum damnum absque mora compensare, & diligenter de eo subinde inquireret; non putarem peccare mortiferè: quia non inferret notabilem iniuriam. Verùm hoc in praxi rarum est. Exciipiuntur tamen duo casus, quibus Princeps ad neutrum tenetur. Primus, Si consensu Reipub. & eorum qui possident agros vicinos, hoc ius haberet: quiuis enim potest cedere iure suo. Quo tamen casu dissimulare deberet cum eo qui feram segetes vastantem in agro suo perimeret. Vtut enim ille iure naturalis defensionis, quo, populus ille se priuare voluisse non censetur. Secundus, Si in terra hostili a se occupata tale ius in aliquo saltu instituat, antequam agri vicini diuidantur: tunc enim agri illi transeunt cum hoc onere seu seruitute ad suos possessores.

*Duobus e-
uentis non
tenetur.*
Notandum Quarto, Eum, qui iniuste prohibet alium à venatione, piscatione, aucupio, teneri ad restitutionem probabilis lucri, quod ille deductis expensis & laboribus facturus erat, vt rectè notat Couar. num. 11. & 12. Nauar. cap. 17. n. 120. non tamen ad restitutionem animalium, quae capta non sunt: quia illa nondum fuerunt in potestate eius qui prohibitus est. Vnde etiam secundum quos-

*38
Prohibens
iniuste ve-
nationem.*
dam non tenetur Ecclesiae compensare decimas, quas venatores de rebus captis in quibusdam locis soluere solent: (etsi Couar. contra sentiat) quia decimae, nisi de rebus iam perceptis, non debentur. idem iudicium esto de eo, qui impedimento fuit agricolae in agricultura. Sed de his infra, cap. 39. Dubit. 3.

dam non tenetur Ecclesiae compensare decimas, quas venatores de rebus captis in quibusdam locis soluere solent: (etsi Couar. contra sentiat) quia decimae, nisi de rebus iam perceptis, non debentur. idem iudicium esto de eo, qui impedimento fuit agricolae in agricultura. Sed de his infra, cap. 39. Dubit. 3.

D Y B I T A T I O V I I I .

Vtrum quis possit venari in praedio vel saltu alieno.

39
R Esp. Absolutè posse, modò illa loca non sint ita conclusa, vt feræ non possint egredi. cauendum tamen ne quid damni inferatur. Quisque tamen potest ius venandi in suis praedijs sibi referuare, & alijs prohibere ne ibi venentur; vt habemus §. Feræ. Instit. de rerum diuisione. hæc tamen prohibitio erit irrationabilis, ac proinde parum curanda, si ipse dominus nolit ibi venari, & feræ multiplicatae damna inferant. imò talis dominus tenebitur tunc ad restitutionem damnum; quia censetur illorum causa per suam prohibitionem, vt notat Couar. n. 11. Et consentiunt omnes DD. vt supra diximus.

*40
Cauenda
damna.*
Simili modo cauendum venatoribus, ne ipso actu venandi in locis alienis, vel transitu per illa, damnum inferant proterendo sata, sternendo segetes, excutiendo grana, laedendo vineas, dissipando fepes, & similia. alioquin tenentur ad restitutionem. Ita docent omnes DD. qui hanc rem attingunt. Siluester v. Venatio, Vtrum, inquit, venatores concalcantes agros, vineas & segetes, & quorum canes occidunt gallinas, & animalia pauperum, & aliorum, teneantur restituere: dicit Astensis quod sic, ad estimationem: alias peccant mortaliter; nisi damnum sit ita modicum, quod probabiliter creduntur non curare. Idem isdem verbis affirmat Angelus, eodem verbo. Caietanus in Summa, eodem verbo, dicit, Actum venandi esse peccatum, si damnum agris aut vineis inferatur, idque pro magnitudine damni. Barthol. Fumus eodem, n. 1. dicit, Actum venandi esse peccatum si fiat cum damno proximi in persona vel rebus; vt quia venator exponit se periculo occidendi vel vulnerandi proximum ex defectu circumspeditionis, vel destruit segetes, semina, vineas, vel huiusmodi, & tunc iudica mortale vel veniale secundum qualitatem actus vel periculi cui se exponit; & ultra peccatum tenetur de damno per eum illato, vel eius occasione. Nauarrus in Enchiridio cap. 17. n. 12 §. Peccat qui ad venandum profectus permittit vt canes sui noceant alienis auiibus domesticis, gallinis, anatribus, anseribus, & id genus alijs; aut vt sui equi aut famuli notabile damnum inferant praedijs, aut satis per que transeunt, aut eorum fructibus; & non vult restituere. Hostiensis in Summa de panit. & remiss. Omitto alios, quia idem omnes nemine discrepante docent.

Ratio est perspicua. Quia vel venatio instituitur ad oblectationem, vel ad proprium commodum, vel ad bonum commune. v.g. ne feræ multiplicatae noceant agris, pecoribus, hominibus. Si ad oblectationem vel proprium commodum, manifestum est id non posse fieri cum dispèdio aliorum. Nec refert, etiam si forte sit persona publica vel gubernator patriæ; quia in iis quæ ipse agit in com-